

Arbeidsmarkt huisartsenzorg regio Midden-Brabant, 2019/2020



De arbeidsmarkt van de Nederlandse huisartsenzorg staat onder druk. Maar wat zijn daarin de regionale verschillen? Het Nivel geeft inzicht in de arbeidsmarkt van de huisartsenzorg per Arbeidsmarkt Zorg en Welzijn (AZW-)regio, in een serie van in totaal 28 factsheets (één voor elke AWZ-regio). Elke regio kan op basis hiervan een eigen strategisch arbeidsmarktbeleid ontwikkelen, met als uiteindelijk doel om met elkaar de balans op de arbeidsmarkt van de huisartsenzorg te verbeteren.

De factsheets geven per regio een actueel beeld van:

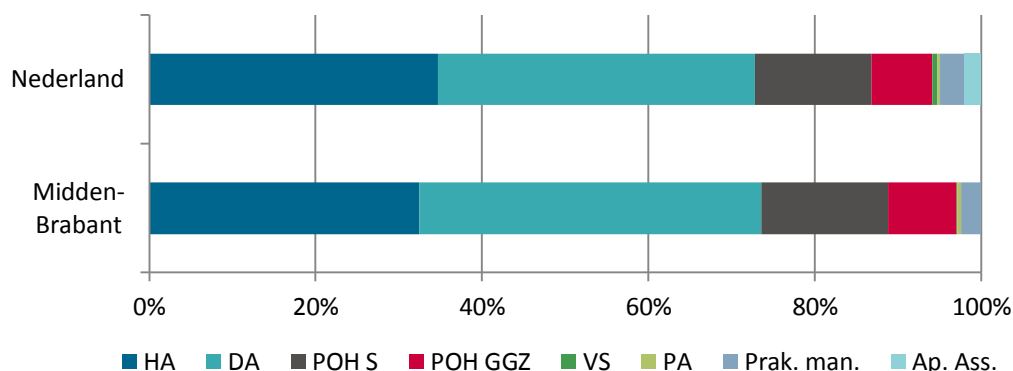
1. Capaciteit aan personeel in de huisartsenpraktijk (en daarmee het aanbod aan huisartsenzorg)
2. Opleidingscapaciteit in de huisartsenpraktijk
3. Vacatures en verwachte tekorten in de huisartsenpraktijk
4. Drukke in de huisartsenpraktijk
5. Oplossingsrichtingen en -maatregelen voor in de huisartsenpraktijk

Ten slotte geven we per regio een samenvatting.

1. Functies en capaciteit in de huisartsenpraktijk

In de regio Midden-Brabant was in 2019/2020 in een gemiddelde huisartsenpraktijk 5,6 fte (fulltime equivalent) in de dagzorg werkzaam. Huisartsen (32%) en doktersassistenten (41%) hadden hierin het grootste aandeel. Het overige aandeel werd geleverd door ondersteunend personeel, zoals de praktijkondersteuner somatiek (POH S¹) (15%), de praktijkondersteuner geestelijke gezondheidszorg (POH GGZ²) (8%) en de praktijkmanager (2%). Midden-Brabant verschilde qua personeels-samenstelling nauwelijks van de gemiddelde Nederlandse huisartsenpraktijk (zie figuur 1), behalve dat de functie van apothekersassistent in bijna geen van de praktijken in de regio Midden-Brabant voorkwam.

Figuur 1 Verdeling van de capaciteit in de huisartspraktijk (in fte) in 2019/2020, naar functie



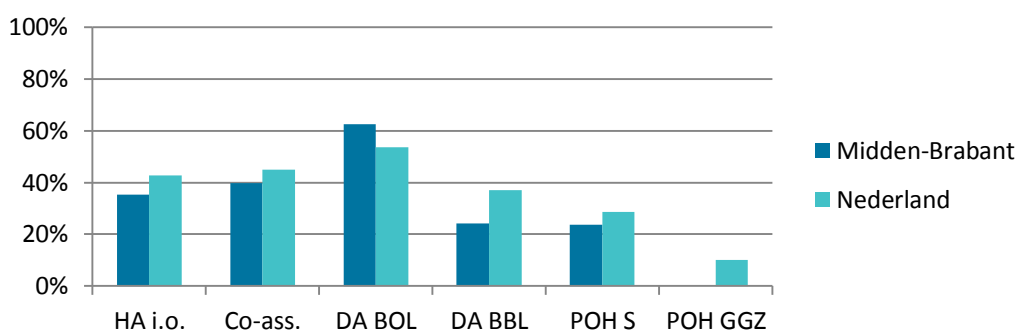
¹ In de vragenlijst uitgevraagd als: "POH- (somatic / ouderenzorg / jeugd) / Praktijkverpleegkundige".

² In de vragenlijst uitgevraagd als: "POH-GGZ / SPV / Praktijkverpleegkundige GGZ / GGZ-medewerker".

2. Opleidingscapaciteit in de huisartsenpraktijk

In 2019/2020 had 35% van de praktijken in de regio Midden-Brabant een opleidingsplaats voor de functie van huisarts en 40% voor co-assistenten. Veel meer praktijken (62%) had een opleidingsplaats voor de functie van doktersassistent (DA; beroepsopleidende leerweg, BOL), minder (24%) voor de variant beroepsopleidende leerweg (BOL). Een kleiner aandeel praktijken gaf aan een opleidingsplaats te hebben voor de POH S (14%), geen van de praktijken had een opleidingsplaats voor POH GGZ. Midden-Brabant verschilt hierin enigszins ten opzichte van de gemiddelde Nederlandse huisartsenpraktijk (zie figuur 2).

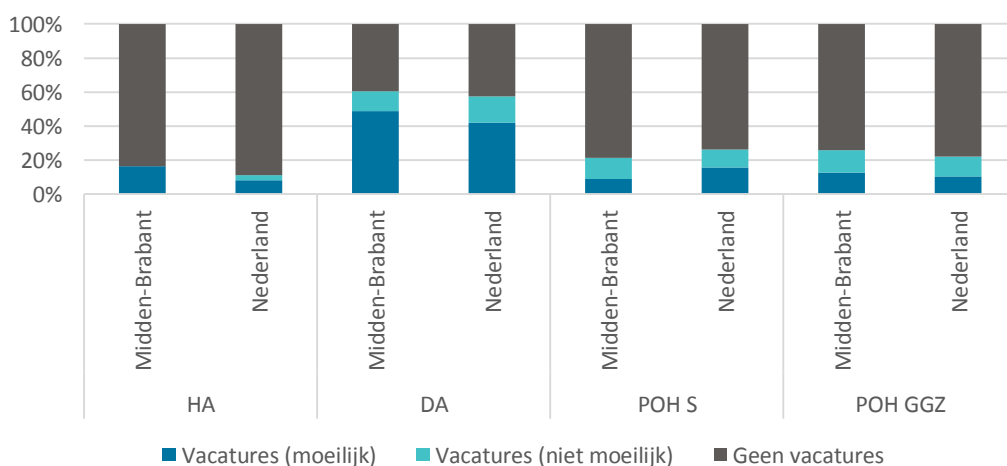
Figuur 2 Percentage huisartsenpraktijken dat opleidingsplaatsen had in 2019/2020, naar functie



3. Vacatures en verwachte tekorten in de huisartsenpraktijk

Een eerste indicator voor knelpunten op de arbeidsmarkt is het percentage praktijken dat in het afgelopen jaar vacatures had, en het percentage dat aangaf dat deze moeilijk vervulbaar waren. Beide staan gecombineerd in figuur 3. In Midden-Brabant lag het percentage praktijken dat een (moeilijk vervulbare) vacature had voor de doktersassistent en POH GGZ op het gemiddelde van Nederland. Voor de zelfstandig gevestigde huisarts gaven relatief veel praktijken aan moeilijk vervulbare vacatures te hebben gehad, voor de POH S was dit percentage juist wat lager dan het landelijk gemiddelde.

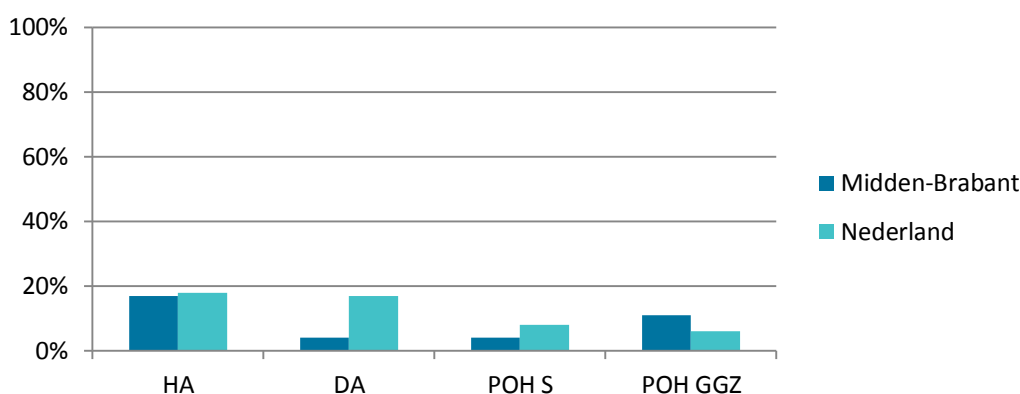
*Figuur 3 Percentages huisartsenpraktijken dat in het afgelopen jaar, van onder naar boven, (1) vacatures had die moeilijk te vervullen waren, (2) vacatures had die niet moeilijk te vervullen waren, en (3) geen vacatures had, naar functie**



* Bij huisarts (HA) gaat het om de zelfstandig gevestigde huisarts, niet de HIDHA's of waarnemende huisartsen die in de praktijk werkzaam kunnen zijn.

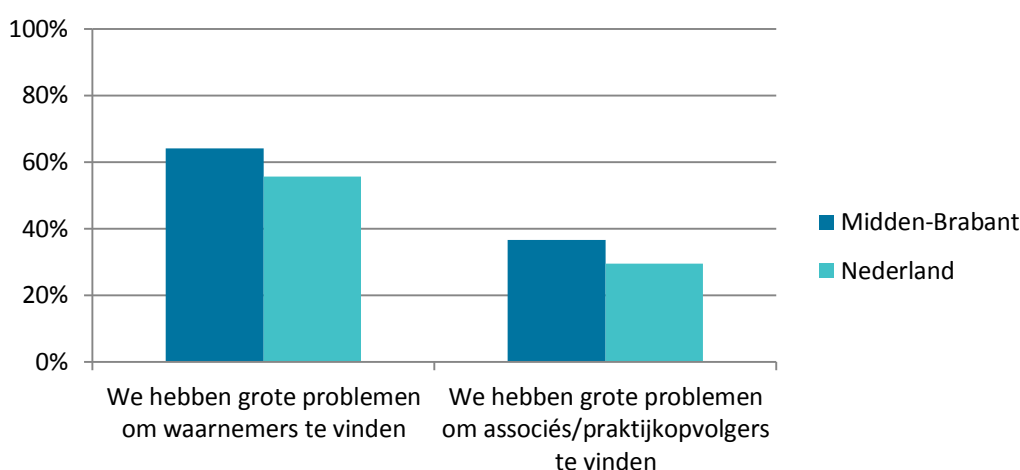
Een tweede indicator is het percentage praktijken dat het komende jaar een groot tekort verwachtte. Voor 2019/2020 is in Midden-Brabant te zien dat dit verschilde per functie (zie figuur 4). Het vaakst werd een groot tekort verwacht voor de functie van huisarts en POH GGZ. Het percentage praktijken in de regio Midden-Brabant dat grote tekorten verwachtte voor de doktersassistent en POH S lag met 4% (versus 17%) flink lager dan gemiddeld in Nederland.

Figuur 4 Percentage huisartsenpraktijken dat in 2019/2020 de komende 12 maanden een groot tekort verwachtte, naar functie



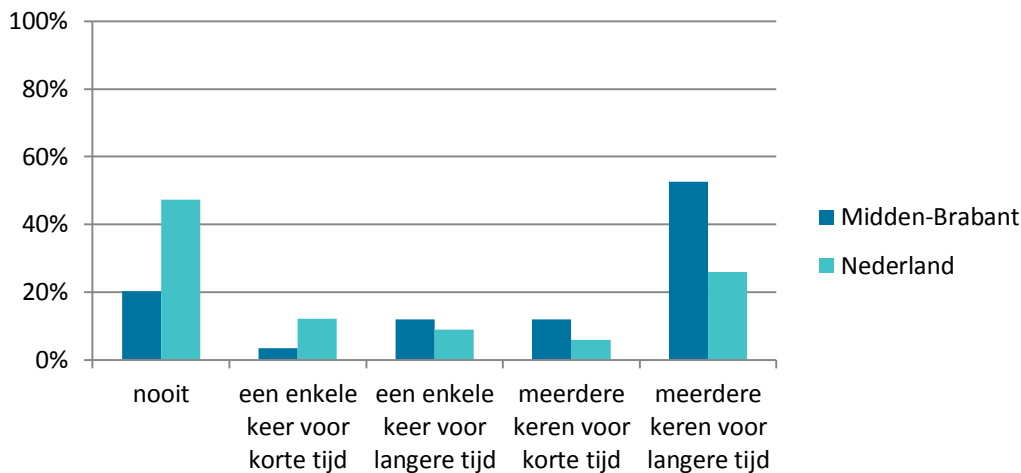
Een specifieke indicator vormen de problemen die praktijken ondervonden bij het vinden van waarnemers dan wel associés of praktijkopvolgers. In 2019/2020 gaf respectievelijk 64% en 37% van de praktijken in de regio Midden-Brabant aan hiermee grote problemen te hebben. Beide percentages lagen 8% hoger dan voor de gemiddelde Nederlandse praktijk (zie figuur 5).

Figuur 5 Percentage huisartsenpraktijken dat aangaf grote problemen te hebben om associés/praktijkopvolgers te vinden en percentage huisartsenpraktijken dat aangaf grote problemen te hebben om waarnemers te vinden



Als gevolg van personeelskrapte kan het voorkomen dat praktijken tijdelijk geen patiënten aannemen. In de regio Midden-Brabant kwamen deze ‘patiëntenstops’ vanwege een tekort aan capaciteit in de afgelopen vijf jaar duidelijk vaker voor dan bij de gemiddelde Nederlandse huisartsenpraktijk (figuur 6). Vooral het percentage dat aangaf dat meerdere keren en voor langere tijd geen nieuwe patiënten konden worden aangenomen is met 53% relatief hoog.

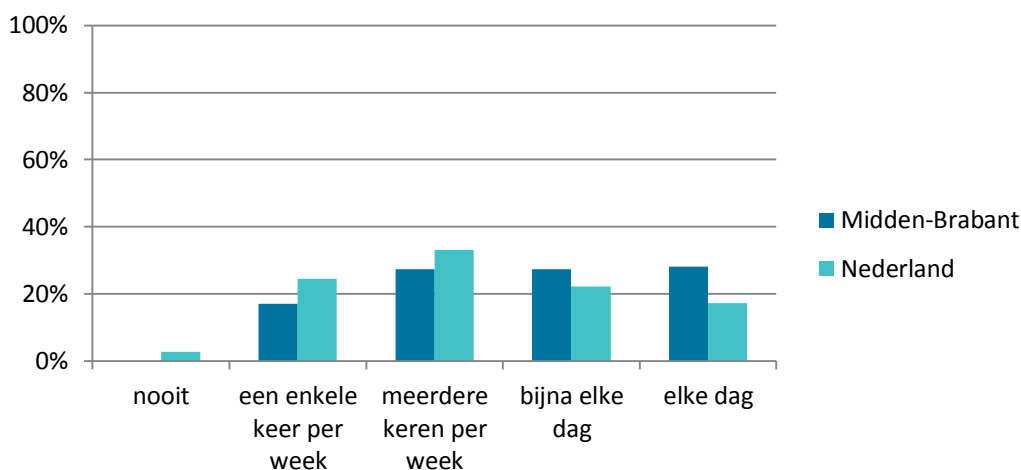
Figuur 6 Frequentie en duur waarmee in de afgelopen vijf jaar tijdelijk geen nieuwe patiënten konden worden aangenomen vanwege een tekort aan capaciteit



4. Drukte en werklast in de huisartsenpraktijk

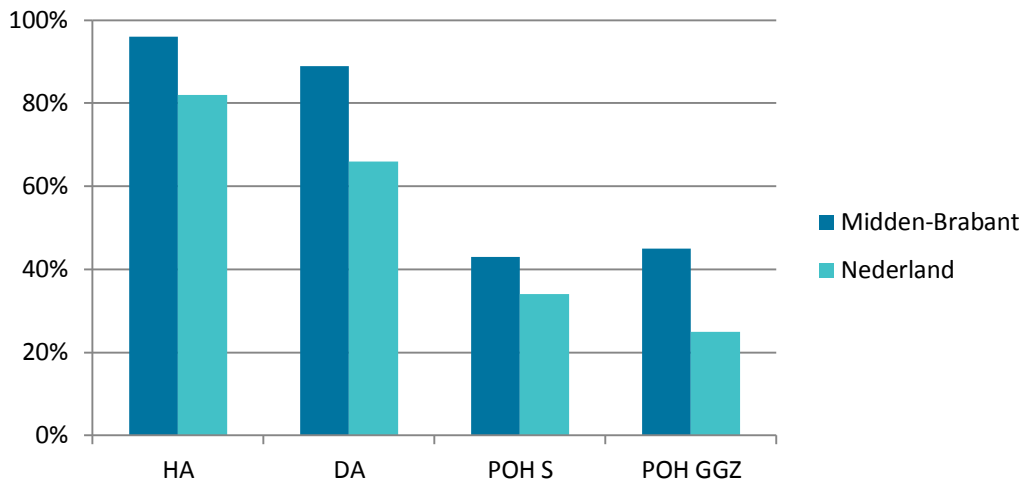
Drukte en werklast in de huisartsenpraktijk kan tot gevolg hebben dat het spreekuur uitloopt. In de praktijkenquête is gevraagd hoe vaak dit het geval was, per week en/of per dag. De situatie in de regio Midden-Brabant was in 2019/2020 redelijk vergelijkbaar met die van de gemiddelde Nederlandse praktijk (zie figuur 7). Dat het spreekuur door te hoge werkdruk uitliep kwam in bijna alle praktijken voor, in veel Midden-Brabantse praktijken meerdere keren per week of (bijna) elke dag.

Figuur 7 Frequentie waarmee het spreekuur uitliep door grote drukte/hoge werklast



De ervaren werkdruk in de huisartsenpraktijk is in 2019/2020 ook rechtstreeks uitgevraagd. Op een 3-puntsschaal (lage/gemiddeld/hoge werkdruk) en per functie gaven bijna alle (96%) van de praktijken in Midden-Brabant aan een hoge werkdruk te ervaren onder huisartsen, ten opzichte van 82% landelijk. Bij doktersassistenten was dat het geval voor 89% van praktijken in de regio Midden-Brabant. Ook voor de POH's lag de ervaren werkdruk in Midden-Brabantse praktijken hoger dan onder de gemiddelde praktijk in Nederland (zie figuur 8).

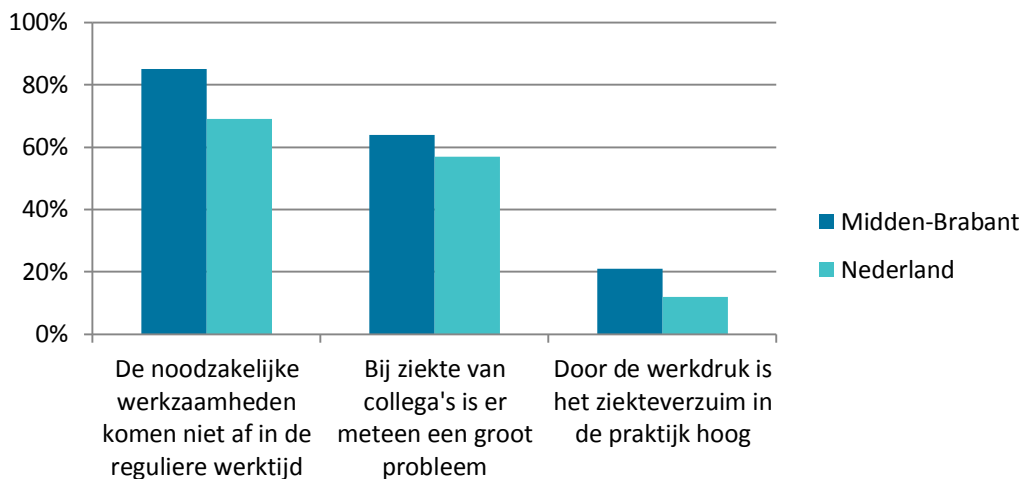
Figuur 8 Percentage praktijken dat aangaf een hoge werkdruk te ervaren, per functie*



* Bij huisarts (HA) gaat het om de zelfstandig gevestigde huisarts, niet de HIDHA's of waarnemende huisartsen die in de praktijk werkzaam kunnen zijn.

Een laatste indicator voor de ervaren werkdruk vormen de drie stellingen in figuur 9. In 2019/2020 was een grote meerderheid van de praktijken in de regio Midden-Brabant het eens met de stelling dat de noodzakelijke werkzaamheden niet in de reguliere werktijd afkomen (85%), en dat bij ziekte van een collega meteen een groot probleem ontstaat (64%). Minder praktijken gaven aan dat door de werkdruk het ziekteverzuim hoog is. Praktijken in Midden-Brabant beaamden de eerste en derde stelling vaker dan de gemiddelde Nederlandse praktijk.

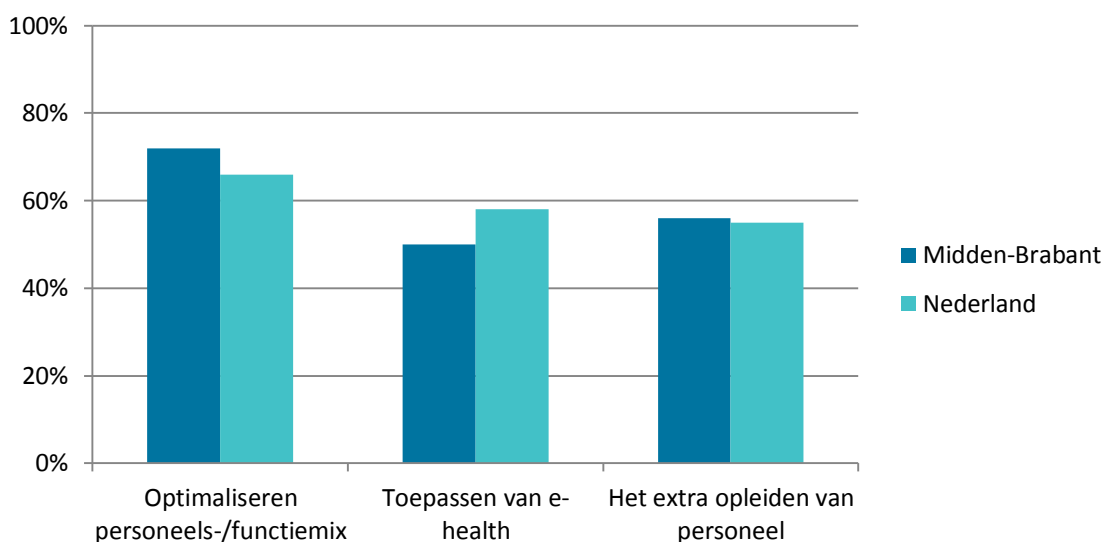
Figuur 9 Percentage huisartsenpraktijken dat het eens is met drie werklast-stellingen



5. Maatregelen die huisartsenpraktijken nemen

Gegeven de voorgaande knelpunten op de arbeidsmarkt en drukte in de praktijk, treffen huisartsenpraktijken in de regio Midden-Brabant verschillende maatregelen om zich op (verdere) capaciteitsproblemen voor te bereiden. In 2019/2020 namen de meeste praktijken in Nederland drie typen maatregelen: het optimaliseren van de personeels-/functiemix, het toepassen van e-health en extra opleiden van personeel. In figuur 10 is te zien dat er wat dit betreft enkele verschillen zijn tussen Midden-Brabant en Nederland. Het percentage praktijken in Midden-Brabant dat aangeeft e-health als oplossingsrichting in te zetten, was wat lager dan gemiddeld in Nederland. Het optimaliseren van de personeels-functiemix werd door praktijken in Midden-Brabant daarentegen iets meer toegepast dan gemiddeld in Nederland.

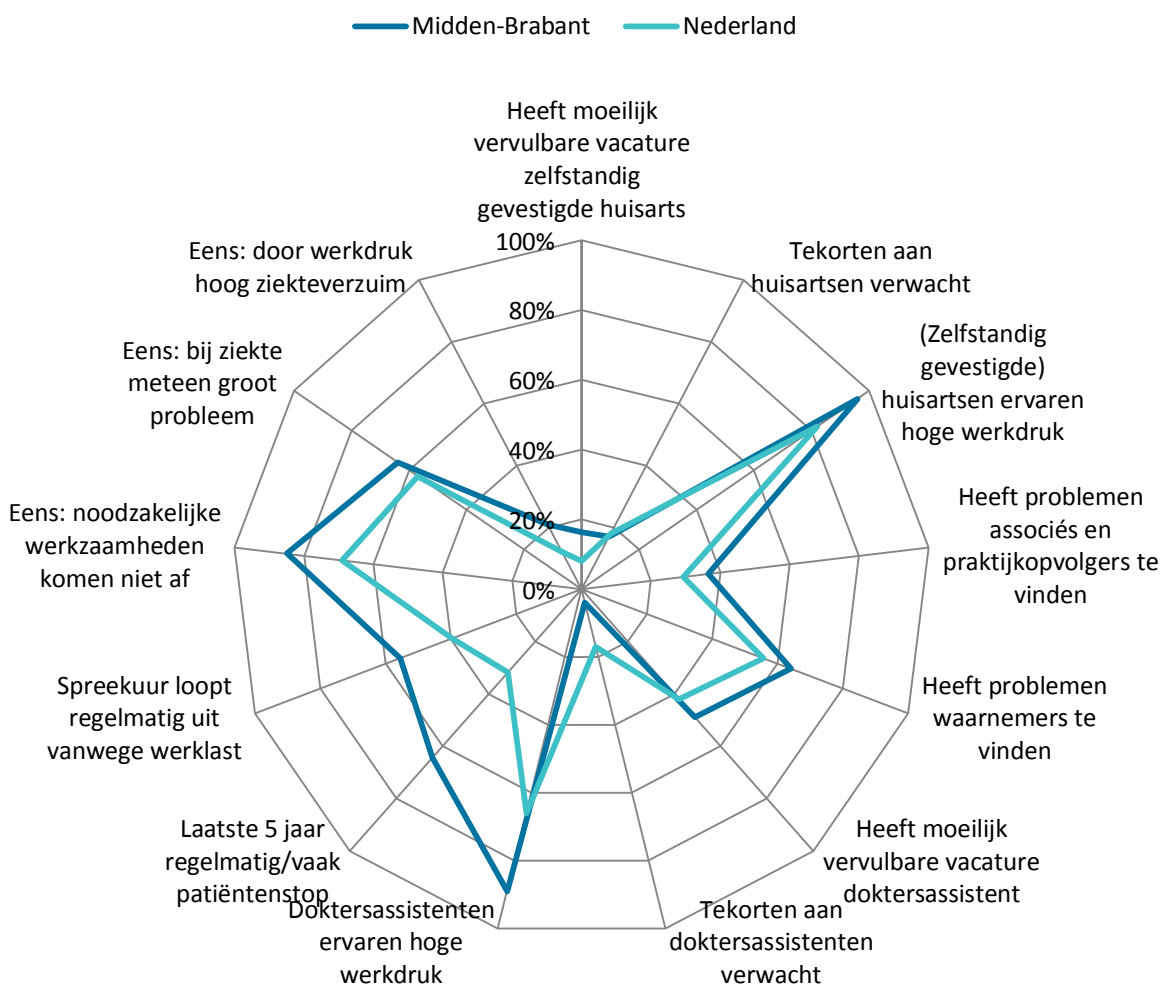
Figuur 10 Percentage huisartsenpraktijken dat voor de drie landelijk meest genomen maatregelen aangaf deze toe te passen ter voorbereiding op de toekomstige personeelsbehoefte



6. Samenvatting en conclusie

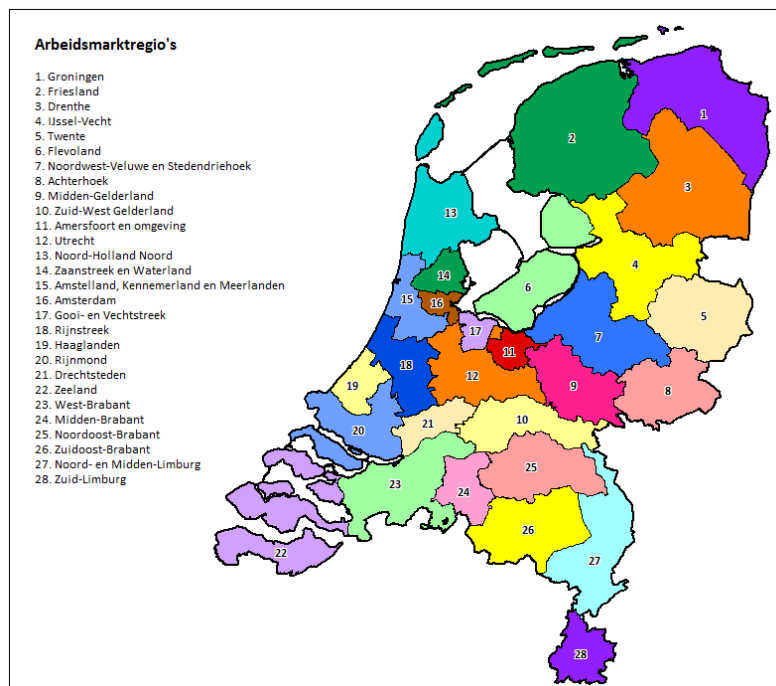
Vatten we de scores op 13 knelpunt- en drukte-indicatoren uit hoofdstuk 3 en 4 voor de regio Midden-Brabant samen, en vergelijken we deze met het landelijke gemiddelde, dan laat figuur 11 zien hoe voor de regio het *overall*-beeld eruit ziet. Op een groot aantal indicatoren scoorden de praktijken in Midden-Brabant in 2019/2020 flink hoger dan landelijk gemiddeld. Dat geldt voor een aantal knelpunten rond de functie van huisarts (hoge werkdruk ervaren, problemen waarnemers en praktijkvolgers te vinden), maar ook rond de functie van doktersassistent. Vooral beaamden zij vaker de stellingen dat door de werkdruk het spreekuur uitloopt, de noodzakelijke werkzaamheden niet afkomen, en er in de afgelopen vijf jaar vaak geen nieuwe patiënten konden worden aangenomen. Alleen op het knelpunt grote tekorten aan doktersassistenten te verwachten scoorden de praktijken in de regio Midden-Brabant gaven lager dan landelijk gemiddeld.

Figuur 11 Percentage huisartsenpraktijken dat in 2019/2020 aangaf met 13 verschillende arbeidsmarktknelpunten en drukte-indicatoren te maken te hebben; overall vergelijking van de regio Midden-Brabant met Nederland gemiddeld



Over het onderzoeksproject

De serie factsheets over de arbeidsmarkt van de huisartsenzorg per regio in 2019/2020 is gebaseerd op de gewogen resultaten van een webenquête die tussen juli 2019 en februari 2020 onder alle huisartspraktijken in Nederland is uitgezet (bijna 5.000 praktijken), verdeeld over de 28 AZW-regio's die Nederland telt. Bijna een derde van de praktijken (n=1.430, wat overeenkomt met 29%) heeft deze ingevuld. De respons in de regio Midden-Brabant was 21% (n=25). De serie bestaat uit 28 aparte factsheets, één voor elke AZW-regio in Nederland. In de factsheet zijn telkens de cijfers met betrekking tot de AZW-regio gepresenteerd naast de landelijke cijfers.



Meer weten

U vindt deze publicatie en alle andere Nivel-publicaties op www.nivel.nl/publicaties.

Voor meer informatie over de Beroepenregistraties van het Nivel, ga naar: [Beroepenregistraties in de Gezondheidszorg](#) of e-mail naar balanshazorg@nivel.nl.

Meer informatie en factsheets over huisartsenzorg per regio

- Batenburg, R., Bosmans, M., Versteeg, S., Vis, E., Asten, B. van, Vandermeulen L., Kruijs, L. van der. Balans in vraag en aanbod huisartsenzorg. Utrecht: Nivel, Prismant, 2018.
- Bosmans, M., Batenburg, R., Keuper, J. Een strategische arbeidsmarktverkenning van de huisartsenzorg in Oost-Nederland. Resultaten van de praktijkenquête 2019 en lokale vraag-aanbod prognoses. Utrecht: Nivel, 2020.

Titelgegevens van deze publicatie

De gegevens uit deze publicatie mogen met de volgende bronvermelding worden gebruikt:

Vis, E., Bosmans, M., Keuper, J., Batenburg, R. Arbeidsmarkt huisartsenzorg regio Midden-Brabant, 2019/2020. Utrecht: Nivel, 2020.

Deze factsheet is mogelijk gemaakt en ondersteund door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en de Landelijke Huisartsen Vereniging (LHV).